

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

กฎหมายตราสามดวงเป็นกฎหมายที่มีการชำระขึ้นในช่วงต้นยุครัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นการรวบรวมตัวบทกฎหมายต่างๆ ที่เคยได้บังคับใช้เป็นกฎหมายในสมัยอยุธยา ให้มาอยู่รวมเป็นเอกสารฉบับเดียวกัน เนื่องจากหลังกรุงศรีอยุธยาล่มสลายลงไปใน พ.ศ. 2310 ตัวบทกฎหมายต่างๆ นั้นก็ได้สูญหายไปด้วย ทำให้บ้านเมืองในขณะนั้นขาดตัวบทกฎหมายที่จะใช้ในกระบวนการยุติธรรมเพื่อระงับเหตุต่างๆ อันก่อให้เกิดความไม่สงบสุขในการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม

นอกจากนั้น กฎหมายตราสามดวงยังเป็นกฎหมายที่แสดงให้เห็นความคิดของผู้คนในสังคมในเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในเรื่องความเชื่อซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบจารีตประเพณีของสังคม โครงสร้าง ความเชื่อต่างๆ ที่อยู่ในกฎหมายตราสามดวงนั้นต่างทำหน้าที่สอดประสานกันอย่างลงตัว มีพุทธศาสนาเป็นอุดมการณ์หลัก เสริมด้วยพราหมณ์และผีในเรื่องต่างๆ ที่พุทธศาสนาไม่สามารถครอบคลุมได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ความเชื่อของพราหมณ์และผีต้องไม่ขัดกันกับพุทธศาสนาด้วย

วรรณกรรมคำสัตย์สาบานในกฎหมายตราสามดวงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นในเรื่องความเชื่อในด้านต่างๆ ของผู้คนในสังคมในเรื่องกระบวนการยุติธรรมได้เป็นอย่างดีโดยแสดงให้เห็นผ่านพิธีกรรมในกระบวนการยุติธรรม เช่น การกระทำสัตย์สาบานของผู้ที่จะให้การในชั้นศาลและพิธีกรรมกระบวนการพิสูจน์ความจริงในคดีความต่างๆ ที่ไม่สามารถหาหลักฐานหรือพยานมาหักล้างกันได้

ในพระไอยการลักษณะพยาน การกระทำสัตย์สาบานเกิดขึ้นก่อนที่พยานทั้งหลายจะให้การในชั้นศาล ตัวบทคำสัตย์สาบานในกฎหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นความเชื่อของคนไทยในเรื่องพุทธศาสนา โดยการอ้างอิงความเชื่อในเรื่องอดีตพระพุทธรูปเจ้า หรืออนาคตพระพุทธรูปเจ้า มาอยู่ในเงื่อนไขของการกระทำสัตย์สาบาน ซึ่งเป็นความเชื่อที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยมาช้านาน

กระบวนการยุติธรรมของไทยนั้น มิได้เป็นกระบวนการที่พึ่งพาสัจจะศักดิ์สิทธิ์หรือไสยศาสตร์อย่างพร่ำเพรื่อ เพราะกว่าขั้นตอนจะไปถึงการใช้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ยอมต้องผ่านกระบวนการได้สวน สืบพยาน ตัดสำนวน พิจารณาหลักฐานและพยานมากมายจนคดีอาจสิ้นสุดโดยไม่ต้องพึ่งการพิสูจน์เลยก็ได้เพราะในสังคมที่ยังไม่มีเทคโนโลยีที่ช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรม หรือนิติวิทยาศาสตร์เช่นในโลกปัจจุบัน อำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรืออำนาจเหนือธรรมชาติจึงเป็นที่พึ่งสุดท้ายของสังคม

ในการวิเคราะห์โครงสร้างของวรรณกรรมคำสัตย์ในกฎหมายตราสามดวงสาบานพบว่า มีโครงสร้างสำคัญอยู่ 3 โครงเรื่องได้แก่

1. การเชิญพยาน คือการเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อมาเป็นพยานในพิธีกระทำสัตย์สาบาน ประกอบด้วยความเชื่อในพระพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู อำนาจเหนือธรรมชาติรวมทั้งการนับถือผีบรรพบุรุษ

2. การสาปแช่งและลงโทษ เป็นเงื่อนไขที่สำคัญของวรรณกรรมคำสัตย์สาบาน เพราะทำให้พิธีกระทำสัตย์สาบานเกิดความศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ผู้ร่วมพิธีเกิดความเกรงกลัว การสาปแช่งเป็นการควบคุมให้ทำตามพันธสัญญาที่สาบาน และรับโทษหากผิดคำสาบาน

3. การให้พร เป็นการสนองคุณหรือให้รางวัลแก่ผู้ทำดี การให้พรมีหลายระดับกล่าวคือ เมื่อยังมีชีวิตอยู่ให้ได้มนุษย์สมบัติ เมื่อสิ้นชีวิตไปแล้วให้ได้ทิพย์สมบัติ และในที่สุดให้ได้นิพพานสมบัติ

จากการวิเคราะห์วรรณกรรมคำสัตย์สาบานในกฎหมายตราสามดวงทั้ง 3 เรื่องทั้งรูปแบบและโครงสร้างพบว่า ในด้านรูปแบบ วรรณกรรมคำสัตย์สาบานในกฎหมายตราสามดวงใช้ฉันทลักษณ์อยู่ 2 ประเภท คือ กาพย์และร้อยแก้ว ฉันทลักษณ์ทั้ง 2 ประเภทเป็นรูปแบบที่มีท่วงทำนองพิเศษ เป็นภาษาใช้ในการสื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้ยังมีการใช้สัมผัสหรือบางครั้งไม่มีสัมผัสก็มีการเลือกสรรคำที่ทำให้เกิดอารมณ์และความคิด ส่วนในด้านโครงสร้าง วรรณกรรมคำสัตย์สาบานในกฎหมายตราสามดวงมีโครงสร้างสำคัญประกอบด้วยเรื่อง 3 เรื่อง ได้แก่ การสาปแช่งและลงโทษผู้ทะเลาะเบาะแว้ง คำสัตย์ การเชิญพยานซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการให้พรผู้ปฏิบัติตามคำสัตย์ เรื่องการสาปแช่งและลงโทษพบอยู่ในทุกเรื่อง แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมคำสัตย์สาบานในกฎหมายตราสามดวงให้ความสำคัญแก่เรื่องนี้มากที่สุด เนื่องจากมีจุดประสงค์ให้คนเกรงกลัว รูปแบบและโครงสร้างมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นอย่างดี ทำให้เห็นว่าวรรณกรรมคำสัตย์สาบานมีพลังซึ่งสามารถทำให้พิธีกระทำสัตย์สาบานบรรลุจุดประสงค์ได้ในที่สุด

คุณค่าของวรรณกรรมคำสัตย์สาบานในกฎหมายตราสามดวงมีดังนี้

1. คุณค่าทางวรรณศิลป์ วรรณกรรมคำสัตย์สาบานในกฎหมายตราสามดวงมีการเลือกสรรคำเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ขลังและน่าเลื่อมใสศรัทธา สอดคล้องกับพิธีกระทำสัตย์สาบานซึ่งต้องการความศักดิ์สิทธิ์ การใช้โวหารโดยการพรรณนาอย่างละเอียดและใช้ความเปรียบที่เหมาะสมทำให้เกิดความรู้สึกเกรงกลัวซึ่งเป็นบรรลุจุดประสงค์สำคัญของการกระทำสัตย์สาบานในกระบวนการยุติธรรม

2. คุณค่าทางสังคม วรรณกรรมคำสัตย์สาบานในกฎหมายตราสามดวงบันทึกสังคมได้เป็นอย่างดีทั้งในเรื่องการพิสูจน์ความจริงในกระบวนการยุติธรรมและขั้นตอนในการสืบสวนพยาน เป็นบันทึกความเชื่อและบันทึกวัฒนธรรมทางภาษาที่หลากหลายอยู่ในสังคมไทย วรรณกรรมคำสัตย์สาบานในกฎหมายตราสามดวงทำให้เห็นการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยบนฐานความเชื่อเดียวกันและมีอิทธิพลถึงสังคมไทยปัจจุบัน

วรรณกรรมคำสำคัญสาบานในกฎหมายตราสามดวงเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม มีคุณค่าในฐานะเป็นวรรณคดีที่มีวรรณศิลป์ และมีบทบาทในการจัดระเบียบสังคมผ่านกระบวนการยุติธรรม วรรณกรรมคำสำคัญสาบานในกฎหมายตราสามดวงจึงมีประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาวิถีวัฒนธรรมไทยในอดีตซึ่งหล่อหลอมความคิดความเชื่อและมีอิทธิพลต่อคนไทยในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาวรรณกรรมคำสำคัญสาบานในกฎหมายของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อหาจุดร่วมและจุดต่างของความเชื่อของผู้คนและสังคมในภูมิภาค